

Faktakartlegging

Alta kommunes håndtering av kravet om
lovlighetskontroll av vedtak fattet i
sak PS 48/25 av kommunestyret

April 2026

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

Innhold

1	Bakgrunn	3
2	Rammer for kontrollutvalgets undersøkelse	4
2.1	Innholdet i henvendelsen til kontrollutvalget.....	5
2.2	Problemstillinger for undersøkelsen.....	7
3	Alta kommunens behandling av kravet om lovlighetskontroll av sak PS 48/2025	7
3.1	Tidslinje for kravet om lovlighetskontroll.....	7
3.2	Godkjenning av sakliste i kommunestyret den 21. oktober 2025.....	9
3.2.1	Utdrag av møteprotokoll fra kommunestyret 21.oktober 2025	9
3.2.2	Lyd / video opptak fra møtet i kommunestyret den 21. oktober 2025.....	10
3.3	Kommunens praksis i behandling av lovlighetskontroll i kommunestyret.....	11
3.3.1	Lovlighetsklage av kommunestyrets vedtak i sak 63/22 - sluttbehandling- detaljregulering Kongleveien 28-30	12
3.3.2	Lovlighetskontroll - Alta kommune sak PS 68/2024: K073 - Sanering og riving av rådhus	13
4	Regelverk i forhold til saksbehandling av lovlighetsklager	15
4.1	Regler for klagebehandling i kommuner	15
4.2	Bestemmelser for behandling av lovlighetskontroll.....	15
4.3	God forvaltningsskikk.....	16
4.4	Forsvarlig saksbehandling	17
5	Regelverk i forhold til godkjenning av sakliste.....	18
5.1	Kommunelovens bestemmelser i forhold til godkjenning av sakliste	18
5.2	Arbeidsreglement for politiske råd og utvalg i Alta kommune	20
6	Høring i kontrollutvalget 5. februar 2026.....	21
6.1	Gjennomføring av høringen.....	21
6.2	Sammendrag fra høringene	22
6.2.1	Sammendrag fra høring av kommunerepresentant som har sendt lovlighetsklagen og henvendelsen til kontrollutvalget.....	22
6.2.2	Sammendrag av høringen av ordfører	24

6.2.3	Sammendrag fra høringen av direktør for helse og omsorg	26
6.3	Hovedpunkter i høringene	29
6.3.1	Tidspunkt og informasjonsflyt	29
6.3.2	Forståelsen av kravet om «uten ugrunnet opphold»	29
6.3.3	Sakslistestyling, avstemning og møteleders rolle	30
6.3.4	Behandling i november 2025 og endret vedtak	30
6.3.5	Dialog, informasjon og forbedringspunkter	30
6.3.6	Overordnet sammenstilling	30
7	Sekretariatets oppsummering	31
7.1	Sekretariatets vurderinger	31
7.1.1	Administrasjonens saksbehandling av kravet om lovlighetskontroll	31
7.1.2	Kommunestyrets godkjenning av sakliste i møtet 21. oktober 2025	32
7.2	Sekretariatets anbefalinger	33
8	Kilder	35
9	Vedlegg	37

1 Bakgrunn

Kontrollutvalget i Alta kommune har mottatt en henvendelse datert 21. oktober 2025 vedrørende Alta kommunes håndtering av kravet om lovlighetskontroll av kommunestyrets vedtak i sak PS 48/25, fattet 23. september 2025.

Fire kommunestyrerepresentanter oversendte 24. september 2025 krav om lovlighetskontroll av vedtaket til Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Statsforvalteren oversendte deretter saken til Alta kommune, med presisering om at krav om lovlighetskontroll først skal behandles av vedtaksorganet, jf. kommunelovens regler, før eventuell videre behandling hos Statsforvalteren.

Sak om lovlighetskontroll av vedtak PS 48/25 var ikke på saklista til kommunestyrets den møte 21. oktober 2025. Under kommunestyrets godkjenning av saklisten i sak 73/ 25 foreslo kommunestyrerepresentant Jørstad at sak om lovlighetsklagen skulle settes på saklista til dette møtet.

Kommunedirektøren redegjorde i møtet hvorfor saken ikke var satt på sakslisten, og orienterte kommunestyret om at kravet om lovlighetskontroll vil bli fremmet til behandling i kommunestyrets møte i november 2025.

Etter kommunestyrets møte, sendte kommunekommunerepresentantene en henvendelse til kontrollutvalget datert 21. oktober 2025, med følgende anmodning:

1. *Undersøke hvorfor sak PS48/25 ikke ble satt opp i kommunestyrets møte i dag.*
2. *Vurdere om dette innebærer brudd på forvaltningsloven § 11 a og kommuneloven § 25-1.*
3. *Påse at saken snarest settes på dagsorden, samt at Alta kommune fremover følger lovens krav om rettidig behandling.*

Kontrollutvalget behandlet henvendelsen i møte 20. november 2025 og vedtok følgende i sak 60/25:

Kontrollutvalget ber sekretariatet invitere ordfører og representant for avsenderne av henvendelsen til høring i kontrollutvalget i neste møte. Kontrollutvalget tar stilling til saken etter gjennomført høring.

Kontrollutvalget ber sekretariatet gjennomføre nødvendig faktakartlegging og -utredning, og sikre faglig støtte slik at utvalget har et forsvarlig og godt dokumentert grunnlag for å fatte beslutning i saken.

Kontrollutvalgets mandat følger av kommuneloven kapittel 23, hvor utvalget skal føre kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret, herunder påse at kommunens virksomhet drives i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget vil også kunne utføre annet kontrollarbeid, selv om det ikke følger som en skaloppgave av loven.

I henhold til kommuneloven § 23-2 kan kontrollutvalget kreve at kommunen legger fram alle opplysninger, redegjørelser og dokumenter som utvalget anser nødvendige for å utføre sine oppgaver. Kontrollutvalget kan videre gjennomføre de undersøkelser det finner påkrevd. Taushetsplikt er ikke til hinder for gjennomføring av slike kontrolltiltak.

Med utgangspunkt i dette mandatet har kontrollutvalget vedtatt å gjennomføre en faktakartlegging og høring for å innhente relevant informasjon som grunnlag for utvalgets behandling av henvendelsen knyttet til kommunens håndtering av lovlighetskontroll av kommunestyrets vedtak i sak PS 48/25.

2 Rammer for kontrollutvalgets undersøkelse

Utgangspunktet for kontrollutvalgets behandling (undersøkelse) er påstandene og anmodningen som kommer frem av henvendelsen til kontrollutvalget datert 21.10.2025. På bakgrunn av denne

henvendelsen har sekretariatet, på oppdrag fra kontrollutvalget, foretatt en nærmere kartlegging av de forhold som er påpekt.

I dette kapitlet redegjøres det for rammene for undersøkelsen og eventuelle avgrensninger. Formålet er å gi kontrollutvalget et mest mulig objektivt og etterprøvbart faktagrunnlag for videre behandling av saken.

2.1 Innholdet i henvendelsen til kontrollutvalget

Anmodning 1 i henvendelsen til kontrollutvalget:

«Undersøke hvorfor sak PS 48/25 ikke ble satt opp i kommunestyrets møte i dag.»

Sekretariatet legger til grunn at anmodningen gjelder kommunestyrets behandling av saksliste i møte 21.10.2025, herunder:

- fastsettelse av saksliste, jf. kommuneloven § 11-3
- eventuell behandling av forslag til saker som ikke framgikk av saksliste ved innkalling

Kontrollutvalget kan i denne sammenheng undersøke:

- om prosessen knyttet til godkjenning av saksliste er gjennomført i samsvar med
 - kommunelovens bestemmelser
- om arbeidsreglement for politiske råd og utvalg i Alta kommune er fulgt, herunder hvordan forslag om nye saker håndteres i møte

Undersøkelsen avgrenses til kontroll av regeletterlevelse, ikke politiske vurderinger.

Anmodning 2 i henvendelsen til kontrollutvalget:

«Vurdere om dette innebærer brudd på forvaltningsloven § 11 a og kommuneloven § 25-1.»

Sekretariatet legger til grunn at anmodningen gjelder kommunens saksbehandling av krav om lovlighetskontroll, herunder:

- behandlingstid
- eventuell plikt til å gi foreløpig svar
- krav til forsvarlig saksbehandling og god forvaltningsskikk

Kontrollutvalget vil innenfor sitt mandat kunne undersøke:

- kommunens rutiner for håndtering av krav om lovlighetskontroll, jf. kommuneloven kapittel 27
- hvordan kommunen ivaretar:
 - forvaltningsloven § 11 a om foreløpig svar
 - kommuneloven § 25-1 om internkontroll
- om det foreligger systematiske forhold som kan påvirke rettidig og korrekt saksbehandling

Formålet vil være å vurdere om gjeldende praksis / rutiner er egnet til å oppfylle lovens krav, ikke å treffe rettslig bindende avgjørelser.

Anmodning 3 i henvendelsen til kontrollutvalget:

«Påse at saken snarest settes på dagsorden, samt at Alta kommune fremover følger lovens krav om rettidig behandling.»

Sekretariatet legger til grunn at anmodningen innebærer et ønske om at kontrollutvalget:

- bidrar til at kommunestyret behandler kravet om lovlighetskontroll av sak PS 48/25
- påser at kommunen fremover følger lovens krav til rettidig og forsvarlig saksbehandling

Sekretariatet viser til § 1 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon:

Kontrollutvalget kan ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens eller fylkeskommunens folkevalgte organer eller andre kommunale organer

Denne bestemmelsen innebærer at kontrollutvalget ikke har myndighet til å pålegge kommunestyret, ordfører eller administrasjonen å sette saker på dagsorden. Kontrollutvalget har heller ikke myndighet til å instruere politiske organer eller administrasjonen.

Kontrollutvalget kan imidlertid *«uttale seg dersom kommunestyret for eksempel har truffet eller er i ferd med å treffe et vedtak som vil være ulovlig»*, jf. departementets merknader til nevnte forskrift § 1. Kontrollutvalgets virksomhet vil også *«kunne innebære for eksempel kritikk av vedtak truffet av folkevalgte organer eller virkninger av slike vedtak»*.

Sekretariatet vurderer at:

- anmodning 1 og 2 ligger innenfor kontrollutvalgets mandat når de forstås som undersøkelser av regelverksetterlevelse, praksis og rutiner
- anmodning 3 delvis faller utenfor kontrollutvalgets myndighet, men kan håndteres gjennom rapportering og anbefalinger, ikke pålegg.

Kontrollutvalget undersøker *ikke* innholdet i kravet om lovlighetskontroll av kommunestyrets vedtak i sak PS 48/25 i denne undersøkelsen. Spørsmålet om lovlighetskontroll vil bli behandlet etter reglene i kommuneloven § 27-1 og følger dermed en egen saksbehandlingsprosess.

2.2 Problemstillinger for undersøkelsen

Med utgangspunkt i innholdet i henvendelsen og kontrollutvalgets mandat er følgende problemstillinger lagt til grunn for kontrollutvalgets undersøkelse:

- Har Alta kommune håndtert kravet om lovlighetskontroll av vedtak fattet i sak PS 48/25 til kommunestyret i tråd med gjeldende lovkrav og kommunens egne rutiner og etablert praksis?
- Ble kommunelovens regler om fastsettelse av sakliste fulgt ved behandlingen av spørsmålet om hvorvidt saken om lovlighetskontroll av PS 48/25 skulle settes på dagsorden i kommunestyremøte 21.10.25?

3 Alta kommunens behandling av kravet om lovlighetskontroll av sak PS 48/2025

3.1 Tidslinje for kravet om lovlighetskontroll

Dato	Hendelse	
23.9.2025	Kommunestyret behandler og vedtar sak 48/2025 – Nedlegging av heldøgns omsorgsplasser i Alta kommune	Vedlegg 1 <i>Saksprotokoll fra kommunestyrets behandling av sak PS 48/2025</i>
24.9.2025	4 medlemmer i kommunestyret sender en lovlighetsklage vedrørende sak 48/2025 til Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Fra lovlighetshetklagen: <i>Grunnlag for klagen</i> <i>a) Saksbehandlingsfeil</i> <i>b) Innholdsmessig lovstridig</i> <i>c) Manglende involvering av berørte parter</i> <i>d) Avlastningsplasser</i> <i>e) Plikt til å utrede konsekvenser</i> <i>f) Plikt til lokal forskrift og kriterier (HOL § 3-2 a)</i>	Vedlegg 2 <i>Lovlighetsklage-kommunestyrets vedtak om nedleggelse av heldøgns omsorgsplasser og bruk av dobbelt rom, datert 24. 09.25</i>
26.9.2025	Alta kommune mottar oversendelsesbrev fra Statsforvalteren vedrørende krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyres vedtak i sak 48/2025 – Nedlegging av heldøgns omsorgsplasser.	Vedlegg 3 <i>Oversendelsesbrev fra</i>

	Statsforvalteren presiserer i brevet at lovlighetsklagen først skal behandles i kommunen før eventuell oversendelse for videre behandling hos statsforvalteren.	Statsforvalteren – 26.09.2025
21.10.2025	Møte i kommunestyret – Under godkjenning av sakliste i sak PS 73/2025 foreslår representanten Claus Jørstad at sak om lovlighetshetsklage/ kontroll sattes på saklista. Representanten ba om en redegjørelse for hvorfor saken ikke var satt opp. Kommunedirektør redegjør at saken må saksbehandles/ utredes av administrasjonen i henhold til bestemmelser om lovlighetsklager i kommuneloven og tidligere praksis i Alta kommune, og opplyse at saken fremmes til neste møte november. Representanten fastholder at saken skal settes på saklista i dagens møte. Ordfører avviste forslaget om å sette saken på saklista og viser til bestemmelser i vedtatt arbeidsreglement for kommunestyret i Alta.	Se pkt. 3.2
29.10.2025	Saksfremlegg – Lovlighetsklage – kommunestyrets vedtak i sak 48/2025. I saksutredningen vurderer administrasjonen klagens anførsler opp mot gjeldende lov- og regelverk, og drøfter klagers innvendinger mot administrasjonens tidligere vurderinger	Vedlegg 4 <i>Saksfremlegg Lovlighetsklage – Kommunestyrets vedtak i sak 48/2025: Nedlegging av heldøgns Omsorgsplasser</i>
30.10.2025	Innkalling til kommunestyremøte den 10.11.25	
10.11.2025	Kommunestyret vedtok følgende i sak 95/2025: <i>Kommunestyrets vedtak i sak 48/2025 opprettholdes med følgende endring;</i> <i>Virkningstidspunktene nevnt i vedtakets pkt. 1, 2 og 3 endres til:</i> <i>Virkningstidspunkt skjer ut ifra forsvarlighet tilknyttet antall ledige plasser og en kartlegging av beboernes helsetilstand.</i>	Vedlegg 5 <i>Saksprotokoll fra kommunestyrets behandling av sak 95/2025</i>
13.01.2026	Oversendelse av lovlighetskontroll fra Alta kommune til Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Vedlegg 6 <i>Oversending av lovlighetsklage av kommunestyrets sak 48/2025 og kommunestyrets behandling av lovlighetsklagen</i>

		<i>sak 95/2025 - Nedlegging av heldøgns omsorgsplasser</i>
06.02.2026	Svar fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark på kravet om lovlighetskontroll av Alta kommunestyres vedtak i sak 48/25 - nedlegging av heldøgns omsorgsplasser og bruk av dobbeltrom <i>Lovlighetsklagen tas ikke til følge.</i> <i>Alta kommunestyres vedtak i sak 48/25 stadfestes</i>	Vedlegg 7

Kravet om lovlighetskontroll ble mottatt i kommunen 26. september 2025. Første påfølgende møte i kommunestyret ble avholdt 21. oktober 2025, med innkalling sendt 9. oktober 2025. Dette innebærer at innkallingen ble sendt 9 virkedager etter at kravet om lovlighetskontroll var mottatt, og at kommunestyremøtet ble avholdt 17 virkedager etter mottak av kravet. Saken om lovlighetskontroll var ikke ført opp på saklisten til dette møtet.

Neste møte i kommunestyret ble avholdt 11. november 2025, med innkalling sendt 30. oktober 2025. Kravet om lovlighetskontroll var på saklisten til dette møtet og ble behandlet som sak 95/2025. Kravet om lovlighetskontroll av sak PS 48/2025 ble behandlet i kommunestyret 27 virkedager etter at det var mottatt i kommunen.

Kravet om lovlighetskontroll ble oversendt fra Alta kommune til Statsforvalteren i Troms og Finnmark 43 virkedager etter behandling i kommunestyret.

Svar fra Statsforvalteren kom 18 virkedager etter at kravet om lovlighetskontrollen var sendt fra Alta kommune.

3.2 Godkjenning av sakliste i kommunestyret den 21. oktober 2025

3.2.1 Utdrag av møteprotokoll fra kommunestyret 21.oktober 2025

PS 73/25 Godkjenning av innkalling med sakliste

Kommunestyrets behandling av sak 73/2025 i møte den 21.10.2025:

Behandling

Ingen merknader til innkallingen.

Til sakslisten:

- Forslag til uttalelse Finnmarkssykehuset v/Alex Bjørkman
 - Forslag til uttalelse Helse Nord v/Trine Noodt
- Frp v/Claus Jørstad: Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyres vedtak i sak 48/2025 – nedlegging av heldøgns omsorgsplasser. Ber om at saken settes på sakslisten, samt votering

Vedtak

Til sakslisten:

- Forslag til uttalelse Finnmarkssykehuset/Helse Nord, behandles sist i møtet
 - Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyres vedtak i sak 48/2025 – nedlegging av heldøgns omsorgsplasser
- Kommunedirektøren: Saken fremmes for kommunestyret i november.

3.2.2 Lyd / video opptak fra møtet i kommunestyret den 21. oktober 2025.

Opptak fra kommunestyrets saksbehandling av saksliste i sak 73/25 er tilgjengelig i denne lenke: <https://alta.kommunetv.no/archive/81?caseid=3022>

Nedenfor har sekretariatet gjengitt den delen av opptaket som gjelder forslaget fra Frp ved Claus Jørstad om *Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyres vedtak i sak 48/2025 – nedlegging av heldøgns omsorgsplasser ber om at saken settes på sakslisten, samt votering.*

Under godkjenning av sakslista tok kommunestyrerepresentant Claus Jørstad ordet og sa følgende:

«Etter forrige kommunestyremøte sendte Fremskrittspartiet og Svendsen, som med representant, en klage til statsforvalteren, en lovlighetsklage på kommunestyrets vedtak i sak 48/25 – nedleggelse av heldøgns omsorgsplasser. Og den ble da sendt fra statsforvalteren tilbake til kommunen, med beskjed om at den skal til ny behandling her. Og i henhold til lovverket skal sannen her settes opp uten ubegrunnet opphold. Den skulle da vært på sakslista i dag, men vi ser den ikke på sakslista. For det første vil vi ha en forklaring på hvorfor den ikke står på sakslista, og for det andre ber vi om at den settes på sakslista. Hvis ordfører nekter å ta den på sakslista så ønsker vi en avstemming på det. Og hvis flertallet velger å allikevel ikke å ta den på sakslista, så varsler vi allerede nå om at vi kommer til å kjøre opp en sak til kontrollutvalget, for den skal på sakslista i dag».

Ordfører takket for det, og ga ordet til kommunedirektøren for å redegjøre om saken.

Kommunedirektøren redegjorte for saken, og sa følgende:

«Ordfører, vi fremmer saken om lovlighetsklagen i november. Lovlighetsklager skal også saksbehandles, saksforberedes, og det er gjort i samråd med kommuneadvokaten, og også etter samme prinsipp som tidligere lovlighetsklager i andre saker. Og saka skal fremmes direkte til kommunestyret, så den går ikke via formannskapet, så vi kommer med den, fra administrasjons sin side, i november».

Representant Jørstad fikk ordet igjen og sa følgende:

«Ordfører, vi finner det litt forunderlig at administrasjonen sier at de skal saksbehandle en sak som allerede har vært vedtatt. Det er jo ikke en ny behandling av saken, her er det lovlighetskontroll av selve saken, så det skal jo ikke behandles på nytt. Eller, at administrasjonen, om man skal oppfatte det sånn at administrasjonen er i ferd med å komme med et nytt saksfremlegg, så vil det jo være veldig forunderlig. Og som sagt, i forhold til det her, det er jo bare rett og slett å vedta, altså behandle om saken har vært lovlig behandlet eller ikke. Det er det kommunestyret egentlig må gjøre. Og det er bare to utfall av det her, enten så må vi stoppe saken eller så blir den da gående tilbake til satsforvalteren hvis man velger å opprettholde saken. Så vi ønsker altså da nu en avstemming på å løfte den saken til kommunestyret i dag»

Ordfører svarer følgende:

«Saken skal saksbehandles i henhold til det som er kommet fra statsforvalteren om at man har behandlet saken på en korrekt måte, det må administrasjonen få lov til å saksbehandle i den her saken. Og så er det sånn i reglementet for kommunestyret om,

Kommunestyret kan fatte vedtak i en sak som ikke er oppført på sakslisten, hvis ikke møtelederen eller 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg dette. Og jeg har ingen intensjona om å ta den opp på sakslista så lenge den ikke er saksbehandlet, for den må forsvarlig saksbehandlet før vi kan ta det opp på sakslista.

Da er vi ferdig med sakslista. Noen som stemmer imot. Ikke. Da er den vedtatt.»

3.3 Kommunens praksis i behandling av lovlighetskontroll i kommunestyret

Sekretariatet har innhentet informasjon om kommunestyrets behandling av lovlighetskontroll de 3 siste årene.

I henhold til kontrollutvalgets vedtak om faktakartleggingen ba sekretariatet om følgende dokumentasjon den 12. januar 2026, fra kommunedirektøren:

- oversikt over krav om lovlighetskontroll av vedtak fattet i kommunestyret eller hovedutvalgene i Alta kommune de tre siste årene

- dokumentasjon av oversendelse av lovlighetskontroll av sak 48/ 2025 etter behandling i kommunestyret den 10.11.2025 i sak 95- 2025

Sekretariatet sendte om oppfølgingsspørsmål til kommunedirektøren ved sekretær den 13. januar 2026:

- Har det vært behandlet saker hvor kommunestyret eller hovedutvalg har omgjort vedtaket etter at krav om lovlighetskontroll ble fremmet, slik at saken ikke ble oversendt til Statsforvalteren for lovlighetskontroll?
- Har Alta kommune interne rutiner eller reglement for behandling av lovlighetskontroll?

Kommunedirektøren svarer følgende i e-post datert 19.01.2026:

Vedrørende tilleggspunkter.

- jeg er ikke kjent med at Alta kommune har hatt saker der det har blitt fremmet krav om lovlighetskontroll, hvor vedtaket i etterkant har blitt endret slik at lovlighetsklage ikke er oversendt.
- De senere år har Alta kommune hatt lovlighetsklager knyttet til;
 - Reguleringsplan boliger i Kongleveien (2022)
 - Vedtak om riving – Alta Rådhus (2024)
 - Vedtak om nedtak av plasser i heldøgns omsorg (2025)
- Alta kommune forholder seg i slike saker til kommuneloven, forskrifter og til veileder om lovlighetskontroll etter kommunelovens § 59.

3.3.1 Lovlighetsklage av kommunestyrets vedtak i sak 63/22 - sluttbehandling-detaljregulering Kongleveien 28-30

Dato	Hendelse
20.9.2022	Kommunestyret behandler og vedtar sak i sak 63/22 - sluttbehandling-detaljregulering Kongleveien 28-30.
7.10.2022	5 medlemmer i kommunestyret sender en lovlighetsklage i vedrørende sak PS 63/2022
01.11.2022	Saksfremlegg (PS 81/22)– Lovlighetskontroll – kommunestyrets vedtak av detaljregulering for Kongleveien 28-30
07.11.2022	Innkalling til kommunestyremøte den 15. november 2022
15.11.2022	Kommunestyret behandlet lovlighetsklagen den 15. november 2022, og traff følgende vedtak i sak PS 81/22:

	<p>Kommunestyrets vedtak i sak 63/2022 opprettholdes. Krav om lovlighetskontroll oversendes Statsforvalteren.</p> <p>Vedtaket gis oppsettende virkning inntil lovlighetskontroll er utført av Statsforvalteren.</p>
21.11.2022	Oversendelse av lovlighetskontroll fra Alta kommune til Statsforvalteren i Troms og Finnmark
3.07.2023	<p>Svar fra Stasforvalter</p> <p>Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyres vedtak i sak 63/2022 – detaljregulering for Kongleveien 28 og 30</p> <p>Lovlighetsklagen over Alta kommunestyres vedtak i ovennevnte sak, tas ikke til følge. Statsforvalteren har vurdert saken og finner ikke feil ved kommunestyrets behandling av saken som kan føre til at vedtaket er ugyldig.</p>

Kravet om lovlighetskontroll ble mottatt i kommunen 7. oktober 2022. Første påfølgende møte i kommunestyret ble avholdt 25. oktober 2022, med innkalling sendt 14. oktober 2022. Dette innebærer at innkallingen ble sendt 5 virkedager etter at kravet om lovlighetskontroll var mottatt, og at kommunestyremøtet ble avholdt 12 virkedager etter mottak av kravet. Saken om lovlighetskontroll var ikke ført opp på saklisten til dette møtet.

Neste møte i kommunestyret ble avholdt 15. november 2022, med innkalling sendt 7. november 2022. Kravet om lovlighetskontroll var inkludert på saklisten til dette møtet og ble behandlet som sak 81/2022. Kravet om lovlighetskontroll av sak PS 63/2022 ble behandlet i kommunestyret 27 virkedager etter at det var mottatt i kommunen.

Kravet om lovlighetskontroll ble oversendt fra Alta kommune til Statsforvalteren 3 virkedager etter at den ble behandlet i kommunestyret.

3.3.2 Lovlighetskontroll - Alta kommune sak PS 68/2024: K073 - Sanering og riving av rådhus

Dato	Hendelse
14.10.24	I møte 14. oktober 2024 behandlet kommunestyret sak PS 68/2024 om sanering av Alta rådhus.

	<p>Kommunestyret fattet slik vedtak;</p> <p>Kommunestyret vedtar oppstart av saneringsprosjektet K073 i henhold til innhentede tilbud, med kontrahering av entreprenør og oppstart i 2025. Kostandene fordeles slik; -0,4 millioner kroner i 2024 -10,1 millioner kroner i 2025. Finansering gjøres ved låneopptak og momskompensasjon, økonomiplan endres tilsvarende Vedtatt med 31 mot 4 stemmer.</p>
4.11.2024	Alta kommune mottar krav om lovlighetskontroll av sak PS 68/2024 fra 3 medlemmer i kommunestyret
09.12.2024	Saksfremlegg (PS 104/2024) – Lovlighetskontroll – Alta kommune sak PS 68/2024 - Sanering og riving av rådhus
	Saksfremlegget til sak PS 104 / 2024 ble ettersendt.
16.12.2024	<p>Kommunestyret behandlet lovlighetsklagen den 16. desember 2024, og traff følgende vedtak i sak PS 104/2024:</p> <p>Kommunestyrets vedtak i sak 68/2024 opprettholdes. Krav om lovlighetskontroll oversendes Statsforvalteren.</p> <p>Vedtaket gis oppsettende virkning inntil lovlighetskontroll er utført av Statsforvalteren.</p>
03.01.2025	Oversendelse av lovlighetskontroll fra Alta kommune til Statsforvalteren i Troms og Finnmark
13.03.2025	<p>Svar fra Statsforvalter</p> <p>Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyrets vedtak i sak PS 68/2024 – sanering og riving av Alta rådhus</p> <p>Statsforvalteren viser til oversendelse av ovennevnte klagesak, mottatt her den 3.1.2025. *** Lovlighetsklagen tas ikke til følge. Alta kommunes vedtak i sak PS 68/2024 stadfestes.</p>

Kravet om lovlighetskontroll ble mottatt i kommunen 4. november 2024. Første påfølgende møte i kommunestyret ble avholdt 12. november 2024. Dette innebærer at kommunestyremøtet ble avholdt 7 virkedager etter mottak av kravet. Saken om lovlighetskontroll var ikke ført opp på saklisten til dette møtet.

Neste møte i kommunestyret ble avholdt 16. desember 2024. Kravet om lovlighetskontroll var inkludert på saklisten til dette møtet og ble behandlet som sak 104/2024. Kravet om

lovlighetskontroll av sak PS 68/2024 ble behandlet i kommunestyret 32 virkedager etter at det var mottatt i kommunen.

Kravet om lovlighetskontroll ble oversendt fra Alta kommune til Statsforvalteren 7 virkedager etter at saken ble behandlet i kommunestyret.

4 Regelverk i forhold til saksbehandling av lovlighetsklager

4.1 Regler for klagebehandling i kommuner

Klagebehandling i kommuner reguleres primært av:

- Forvaltningsloven (fvl.) kapittel VI (§§ 28–36)
- Kommuneloven (særlig for politiske vedtak og kontroll)
- Særlovgivning (plan- og bygningsloven, opplæringsloven, helse- og omsorgslovgivning m.fl.)
- Ulovfestede prinsipper om god forvaltningsskikk

Forvaltningsloven gjelder når kommunen opptrer som forvaltningsorgan. Denne saken gjelder ikke klage etter forvaltningsloven kapittel VI, men håndtering av krav om lovlighetskontroll etter kommuneloven.

4.2 Bestemmelser for behandling av lovlighetskontroll

Lovlighetskontroll innebærer å bringe avgjørelser truffet av et folkevalgt organ eller av administrasjonen inn for departementet til kontroll av avgjørelsens lovlighet.

Lovlighetskontroll er regulert i kommuneloven kapittel 27, jf. § 27-1.

§ 27-1. Lovlighetskontroll

Tre eller flere medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget kan sammen kreve at departementet kontrollerer om et vedtak er lovlig. Et slikt krav må fremmes innen tre uker fra vedtaket ble truffet. Fristreglene i [forvaltningsloven § 30](#) gjelder. Kravet skal settes fram for det

organet som traff vedtaket. Hvis organet opprettholder vedtaket, skal saken sendes til departementet.

Hvis særlige grunner tilsier det, kan departementet på eget initiativ kontrollere om et vedtak er lovlig.

I veilederen for Lovlighetskontroll etter kommunelovens § 59, utgitt av kommunal- og regionaldepartementet i 2013, presiseres følgende i pkt. 6.1. 8

Det fremgår verken av kommuneloven eller forarbeidene en frist for oversendelse til Fylkesmannen. Departementet har tidligere uttalt at lovens regler må suppleres med uskrevne normer for god forvaltningsskikk. Vedtaksorganet bør uten ugrunnet opphold ta stilling til om det ønsker å opprettholde sin avgjørelse. Hva som ligger i «uten ugrunnet opphold», må avgjøres i forhold til den enkelte sak på samme måte som etter forvaltningsloven § 11a. Her er sakens kompleksitet av betydning.

Det er det organet som «har truffet den aktuelle avgjørelsen» som skal ta stilling til saken på nytt. Organet eller administrasjonen kan ha truffet avgjørelsen etter delegert myndighet. Kommunen må som utgangspunkt selv bestemme hvordan lovlighetsklagen skal behandles før oversendelse til Fylkesmannen, men det må gå klart frem at avgjørelsen har blitt tatt stilling til av det organet som opprinnelig traff avgjørelsen. Som øverste organ i kommunen kan likevel kommunestyret selv alltid ta stilling til spørsmålet på vegne av underliggende organ. For å forhindre forsinkelse er det likevel viktig at det ikke legges opp til flertrinns interne behandling av lovlighetsklagen før saken sendes Fylkesmannen. I enkelte tilfeller kan utredningsprinsippet i forvaltningsloven § 17 likevel tilsa at klagen bør forelegges det organet som har delegert sin myndighet til vedtaksorganet.

Både det organet som har fattet avgjørelsen og overordnet organ i kommunen kan når som helst omgjøre avgjørelsen, så lenge slik omgjøring skjer i samsvar med forvaltningslovens bestemmelser. Forvaltningslovens regler om omgjøring gjelder uavhengig av om avgjørelsen er påklaget eller krevd lovlighetskontrollert.

4.3 God forvaltningsskikk

Kommuneloven og dens forarbeider fastsetter ingen uttrykkelig frist for oversendelse til kommunens interne saksbehandling eller oversendelse til statsforvalteren. Departementet har imidlertid lagt til grunn at reglene må suppleres med uskrevne normer for god forvaltningsskikk, tilsvarende forvaltningsloven § 11 a:

Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold.

Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det forvaltningsorganet som mottok henvendelsen, snarest mulig gi et foreløpig svar. I svaret skal det gjøres rede for grunnen til at henvendelsen ikke kan behandles tidligere, og såvidt mulig angis når svar kan ventes. Foreløpig svar kan unnlates dersom det må anses som åpenbart unødvendig.

I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar etter annet ledd dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt.

Etter forvaltningsloven § 11 a første ledd skal forvaltningsorganet forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Loven oppstiller ingen generell, absolutt frist for ferdigbehandling, og hva som utgjør «ugrunnet opphold» må vurderes konkret i den enkelte sak. Ved denne vurderingen må det blant annet tas hensyn til sakens art og kompleksitet, behovet for utredning og innhenting av opplysninger, sakens betydning for parten, samt behovet for intern koordinering.

Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares eller avgjøres, har forvaltningsorganet plikt til å gi et foreløpig svar, jf. forvaltningsloven § 11 a annet ledd. Foreløpig svar skal gis så snart det er klart at saken vil ta tid, og skal inneholde en begrunnelse for forsinkelsen samt, så langt det er mulig, opplysning om når endelig svar kan forventes.

4.4 Forsvarlig saksbehandling

Selv om forvaltningslovens klageregler ikke kommer direkte til anvendelse ved behandling av lovlighetsklage, gir de uttrykk for en relevant norm ved vurderingen av hva som utgjør forsvarlig saksbehandling.

Reglene om ordinær klagebehandling og lovlighetsklage har det til felles at det organet som har truffet vedtaket, i utgangspunktet skal foreta en selvstendig vurdering av saken før den eventuelt oversendes til overordnet organ. Ved ordinær klage etter forvaltningsloven § 33 følger det uttrykkelig at førsteinstansen skal foreta en reell ny vurdering av saken, og kan endre eller omgjøre vedtaket dersom klagen gir grunnlag for det. Først dersom vedtaket opprettholdes etter en slik vurdering, skal saken oversendes klageinstansen.

Tilsvarende hensyn gjør seg gjeldende ved behandling av lovlighetsklage etter kommuneloven. Selv om kommunen står relativt fritt i hvordan lovlighetskontrollen organiseres internt, er det et grunnleggende krav at vedtaksorganet selv foretar en reell vurdering av om vedtaket bør opprettholdes. Vedtaksorganet kan endre på eller omgjøre vedtaket.

I denne sammenheng vises det til forvaltningsloven § 17, som pålegger forvaltningen en utrednings- og informasjonsplikt.

Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Tilsvarende følger det av kommuneloven § 13-1 tredje ledd

Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak

Ved vurderingen av hva som utgjør forsvarlig saksbehandling og akseptabel saksbehandlingstid, må det tas hensyn til sakens karakter og kompleksitet, behovet for ytterligere utredning og sakens betydning. Samtidig har departementet understreket i veiledningen at det ikke skal legges opp til flertrinns eller unødige langvarige interne behandlingsløp som kan forsinke oversendelsen.

Kommuneloven fastsetter frist for å fremme krav om lovlighetskontroll (tre uker), men fastsetter ikke særskilte frister for kommunens interne behandling før oversendelse til statsforvalteren. Likevel følger det av forvaltningsloven § 11 a og prinsippene om god forvaltningsskikk at vedtaksorganet må ta stilling til kravet uten ugrunnet opphold. Langvarig passivitet eller unødvendige interne behandlingsrunder kan derfor anses som kritikkverdig saksbehandling, selv om det ikke foreligger formell fristoversittelse.

5 Regelverk i forhold til godkjenning av saksliste

5.1 Kommunelovens bestemmelser i forhold til godkjenning av saksliste

Kommuneloven § 11-3 regulerer krav til innkalling, saksliste og behandling av saker i folkevalgte organer.

§ 11-3. Innkalling og saksliste

Lederen av et folkevalgt organ setter opp saksliste for hvert enkelt møte. Innkalling til møtet skal sendes til organets medlemmer med rimelig varsel. Innkallingen skal inneholde en liste over de sakene som skal behandles, og dokumentene i sakene. En sak skal settes på sakslisten hvis minst 1/3 av organets medlemmer krever det.

Møtet skal kunngjøres på en hensiktsmessig måte, også hvis det antas at møtet vil bli helt eller delvis lukket etter [§ 11-5](#).

Sakslisten til møtet og andre møtedokumenter som ikke er unntatt fra offentlighet, skal være tilgjengelige for allmennheten.

Et folkevalgt organ kan med alminnelig flertall vedta å utsette realitetsbehandlingen av en sak som er oppført på den utsendte sakslisten.

Et folkevalgt organ kan fatte vedtak i en sak som ikke er oppført på saklisten, hvis ikke møtelederen eller minst 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det. På tilsvarende måte kan organet fatte vedtak i en sak der saksdokumentene ikke er sendt ut sammen med innkallingen, hvis ikke møtelederen eller minst 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det.

Hovedregelen er at saker som skal behandles i møte, skal komme frem av utsendt sakliste, og at nødvendige saksdokumenter skal være sendt ut i forkant.

Kommunelovens § 11-3 femte ledd åpner for et unntak. Et folkevalgt organ kan behandle og treffe vedtak i en sak som ikke står på saklisten, eller der saksdokumentene ikke er sendt ut, dersom verken møteleder eller minst 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg dette. Unntaksadgangen er en videreføring av tidligere regler, det vises bestemmelsen § 34 i tidligere kommunelov og kommentarene til § 34 i Ot.prp. nr. 42 (1991-1992) om den tilsvarende bestemmelsen i forrige kommunelov:

§ 34. Endring av sakliste. Forespørsler

1. Folkevalgt organ kan med alminnelig flertall vedta å utsette realitetsbehandlingen av en sak på den utsendte saklisten. Det kan også treffe vedtak i sak som ikke er oppført på saklisten, hvis ikke møteleder eller 1/3 av de møtende medlemmer motsetter seg dette.
2. Ethvert medlem kan rette forespørsler til lederen i møtet, også om saker som ikke står på saklisten.

Til § 34:

Henvisninger:

- Alminnelige motiver: Kap. 6.5.3
- NOU-forslaget: § 30
- Gjeldende kommunelover: kl. § 14/flkl. § 15

§ 34 er identisk med NOU-forslaget, bortsett fra noen mindre redaksjonelle endringer, og representerer en videreføring av de gjeldende regler.

Bestemmelsen i nr. 1 om at et folkevalgt organ kan vedta å utsette behandlingen av en sak, er egentlig overflødig, men er tatt med for sammenhengens skyld. Møteleders og mindretallets adgang til å stoppe en sak som ikke er oppført på saklisten, gjelder bare det å treffe realitetsavgjørelse. De vil således ikke kunne avskjære et flertallsvedtak om at saken skal drøftes i møtet, og heller ikke et vedtak om hvordan den videre saksbehandling skal være.

Det er etter nr. 2 ikke noe krav om at en forespørsel skal være innkommet før møtet. På den annen side er det heller ikke noe absolutt krav om at forespørselen må være besvart i det samme møtet. For øvrig vil møteleder eller mindretallet kunne avskjære realitetsavgjørelser i forbindelse med forespørsler. Her vil regelen i nr. 1 gjelde tilsvarende.

I veilederen for saksbehandling i folkevalgte organer og fylkeskommuner, utgitt i september 2023, presises det

Det er også adgang til å behandle og treffe vedtak i saker som ikke er på saklisten. I slike tilfeller kan imidlertid møtelederen eller minst 1/3 av de møtende medlemmene motsette seg at det treffes vedtak, se § 11-3 femte ledd første punktum. Dette er særlig begrunnet i at det kan være saker hvor det bør gjøres nærmere utredninger, og at det ikke skal kunne tvinges gjennom vedtak som verken medlemmene har hatt tid til å vurdere eller som administrasjonen har utredet. Møtelederen eller minst 1/3 av medlemmene kan likevel ikke forhindre at en sak drøftes

eller at det tas avgjørelser om sakens videre behandling. De har kun en rett til å avskjære realitetsvedtak i saken, det vil si et vedtak om sakens innhold¹.

Departementets veileder til kommuneloven presiserer at formålet med mindretallsvernet er å hindre at saker avgjøres uten tilstrekkelig forberedelse, utredning og offentlighet. Veilederen understreker videre at forbudet kun gjelder realitetsvedtak, og at drøfting eller prosessuelle beslutninger fortsatt kan gjennomføres selv om møteleder eller en tredel av medlemmene motsetter seg realitetsbehandling.

Overå og Bernt (2019:240) kommenterer følgende i tolkning av kommunelovens § 11-3 femte ledd:

Møteleders og mindretallets rett til å stoppe votering i en sak som ikke sto på sakslisten da møtet ble innkalt, gjelder bare forslag som innebærer en realitetsavgjørelse i saken. Flertallet kan alltid bestemme at en sak som ikke er oppført på dagsordenen skal underkastes en foreløpig debatt, enten i tilknytning til en gitt orientering eller under «eventuelt». Det vil også være adgang til å treffe rent negative beslutninger- man skal ikke foreta seg noe i saken. En slik beslutning vil nemlig ikke hindre et annet vedtak senere.

Etter kommuneloven § 11-3 skal behandlingen av saker som ikke står på sakslisten skje innenfor rammen av disse to hovedprinsippene:

- Flertallets adgang til å ta opp nye saker i møtet
- Mindretallsvernet som kan hindre realitetsvedtak

Sekretariatet legger til grunn at kommuneloven legger opp til en saksbehandlingsprosess i to trinn for saker som ikke står på utsendt saksliste:

1. Vurdering av om saken skal settes på sakslisten
Organet må først ta stilling til om saken i det hele tatt skal behandles. Dette avgjøres ved alminnelig flertall.
2. Vurdering av om organet skal treffe realitetsvedtak i saken
Dersom saken settes på sakslisten, må organet deretter ta stilling til om det skal treffes et realitetsvedtak. Etter kommuneloven § 11-3 femte ledd kan møteleder eller minst én tredjedel av de møtende motsette seg at det fattes et realitetsvedtak i saken.

5.2 Arbeidsreglement for politiske råd og utvalg i Alta kommune

Alta kommunes arbeidsreglement for politiske råd og utvalg i Alta kommune, vedtatt av kommunestyret, fremgår følgende bestemmelse når det gjelder saker som ikke er nevnt i innkallingen:

¹ Se Ot.prp. nr. 42 (1991-1992) side 285 om den tilsvarende bestemmelsen i forrige kommunelov

§ 9 Rekkefølgen for behandlingen av sakene. Sak som er tatt opp til behandling. Sak som ikke er nevnt i innkallingen.

Er det under oppropet reist tvil om gyldighet av noen forfall, behandles først dette. Deretter behandles de saker som er nevnt i innkallingen, og i den orden de er nevnt der.

Interpellasjoner og spørsmål behandles dog etter de øvrige saker uten hensyn til mulig nummerorden på innkallingen. Kommunestyret kan vedta annen rekkefølge.

Er en sak tatt opp til behandling, kan møtet ikke heves før saken er avgjort ved avstemning, eller kommunestyret med alminnelig flertall vedtar å utsette forhandlingene om den.

Kommunestyret kan fatte vedtak i en sak som ikke er oppført på sakslisten, hvis ikke møtelederen eller 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det. På tilsvarende måte kan organet fatte vedtak i en sak der saksdokumentene ikke er sendt ut sammen med innkallingen, hvis ikke møtelederen eller 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det, jf. Kommuneloven § 11- 3, femte ledd.

Ethvert medlem kan rette forespørsler til lederen i møtet, også om saker som ikke står på sakslisten.

Bestemmelsene i arbeidsreglementet er i samsvar med kommunelovens § 11-3.

6 Høring i kontrollutvalget 5. februar 2026

6.1 Gjennomføring av høringen

Det er gjennomført en åpen høring i kontrollutvalget den 5. februar 2026. Til høringen ble følgende invitert:

- Kommunestyrerepresentant Claus Jørstad
- Ordfører Jan Martin Rishaug
- Kommunedirektør Oddvar Konst (representert ved direktør for helse og omsorg John Helland grunnet forfall)

Formålet med høringen var å innhente informasjon fra sentrale aktører for å til å klarlegge saksforholdet. Høringen skal belyse de problemstillingene som kommer frem av punkt 2.2 i faktakartleggingen, herunder:

- Har Alta kommune håndtert kravet om lovlighetskontroll av vedtak fattet i sak PS 48/25 i tråd med gjeldende lovkrav, samt kommunens egne rutiner og etablert praksis?

- Ble kommunelovens regler om fastsettelse av saksliste fulgt ved behandlingen av spørsmålet om hvorvidt saken om lovlighetskontroll av PS 48/25 skulle settes på dagsorden i kommunestyremøtet 21.10.2025?

Leder av kontrollutvalget, Marianne Haukland, ledet høringen. De inviterte ga innledende redegjørelser, etterfulgt av spørsmål fra kontrollutvalgsleder basert på forhåndsutsendte kontrollspørsmål, og supplerende spørsmål fra utvalgets medlemmer. Kontrollspørsmål til de utspurte er vedlagt, vedlegg 8- 10. Høringen ble avsluttet med korte sluttkommentarer. Det ble gjort opptak og utarbeidet sammendrag, som inngår i kontrollutvalgets faktakartlegging og videre behandling av saken.

6.2 Sammendrag fra høringene

Sammendragene av høringene er utarbeidet med bistand fra M365 Copilot og påfølgende gjennomgått og kvalitetssikret av sekretariatet. Sammendragene er oversendt de utspurte for verifikasjon. Direktør for helse og omsorg, John Helland, samt kommunerepresentant Claus Jørstad har bekreftet at de ikke har merknader til innholdet. Det er ikke mottatt tilbakemelding fra ordfører Jan Martin Rishaug innen angitt frist.

6.2.1 Sammendrag fra høring av kommunerepresentant som har sendt lovlighetsklagen og henvendelsen til kontrollutvalget

Bakgrunnen for henvendelsen til kontrollutvalget

- Representanten mente at kommunestyrets vedtak i den såkalte *eldre-saken* ble fattet forhastet, uten tilstrekkelig saksutredning.
- På grunn av kort tid før iverksettelse av vedtaket i saken, ble det sendt lovlighetsklage direkte til Statsforvalteren, for hastebehandling av lovlighetsklagen
- Statsforvalteren oversendte saken tilbake til kommunen, med beskjed om at saken måtte behandles på nytt av kommunestyret, jf. kommuneloven.

Kritikk av kommunens håndtering av lovlighetsklagen av sak PS 48/25

- Avsendere av lovlighetsklagen opplevde at saken ikke ble satt på sakslisten uten ugrunnet opphold, til tross for klar tilbakemelding fra Statsforvalteren i god tid før kommunestyremøtet i oktober 2025.
- I kommunestyremøtet den 21.10.25 ba representanten om å sette saken på saksliste, og en avstemming om saken skulle settes behandles i møtet. Ordføreren nektet å sette saken på dagsorden i dette møte og nektet å la kommunestyret stemme over om den skulle settes på sakslisten.

- Dette ble oppfattet som et brudd på prinsippet om at kommunestyret er kommunens øverste organ, da ordfører angivelig overstyrte kommunestyrets rolle som øverste organ.

Rettslige vurderinger fremført i høringen

- Det ble vist til:
 - Forvaltningsloven § 11 a – krav om behandling “uten ugrunnet opphold”
 - Kommuneloven § 27 – lovlighetskontroll
 - Kommuneloven § 25-1 – internkontroll
- Representanten mente at:
 - “Uten ugrunnet opphold” i denne saken innebar første mulige kommunestyremøte.
 - Det ble aldri gitt noen konkret eller juridisk begrunnelse for utsettelsen, utover at “administrasjonen måtte se mer på saken”. Klagerne fikk aldri en begrunnelse for hvorfor administrasjonen trengte mer tid til utredning av saken.

Saksendringer i ettertid (under behandling av lovlighetsklagen)

- Da saken senere ble behandlet (i november), var vedtakene endret, noe som ifølge representanten tydet på at kommunen:
 - Hadde erkjent svakheter ved de opprinnelige vedtakene
 - Bevisst utsatte behandlingen for å “rydde opp” før ny politisk behandling
- Dette ble kritisert som uheldig for både rettssikkerhet, tillit og åpenhet.

Prinsipiell kritikk av møtelederrollen

- Et sentralt poeng var spørsmålet: *Hvilken makt har ordfører til å nekte kommunestyret å stemme over egen sakliste?*
- Representanten fremholdt at:
 - Kommunestyremedlemmer har visse rettigheter, blant annet til å:
 - Fremme saker
 - Kreve avstemning
 - Få protokolltilførsel
 - Å nekte avstemning om saken skulle på saklista ble omtalt som arrogant og i strid med demokratisk praksis.

Forventninger og forbedringspunkter

- Det ble etterlyst:
 - Mer løsningsorientert og inkluderende ledelse fra ordfører
 - Klarere rutiner for håndtering av lovlighetsklager
 - Respekt for kommunestyrets rolle som øverste besluttsende organ

- Representanten understreket at økonomisk press aldri kan rettferdiggjøre avvik fra lovbestemmelser og lovpålagt saksbehandling.

Avsluttende bemerkninger

- Representanten har ikke klaget på at kommunestyret stemmer ned et forslag, kun på at kommunestyret ikke fikk anledning til å stemme om saken skulle behandles i møtet den 21.10.25
- Kontrollutvalget ble bedt om å vurdere:
 - Om ordførerens praksis er lovlig
 - Om kommunens saksbehandling oppfyller lovens krav

6.2.2 Sammendrag av høringen av ordfører

Ordfører innledet høringen med å vise til at det i saken har kommet frem karakteristikk han ikke kjenner seg igjen i eller ville akseptert i et folkevalgt organ. Han opplyste videre at hans redegjørelse i hovedsak ville følge de skriftlige svarene han hadde forberedt.

Tidspunkt og kjennskap til lovlighetsklagen

- Lovlighetsklagen ble sendt til Statsforvalteren 24. september 2025.
- Statsforvalteren oversendte klagen til Alta kommune 26. september 2025, ifølge postjournal.
- Ordfører opplyste at han mottok klagen fra administrasjonen 29. september 2025, via e-post fra kommunedirektøren.

Vurdering av om saken skulle settes på saklisten i oktober 2025

Ordfører redegjorde for at:

- Da klagen ble kjent for ham, vurderte han om den skulle på saklista til oktobermøtet og tok han kontakt med kommunedirektøren. Saklista til det møtet ble sendt ut 13. eller 14. Oktober.
- Kommunedirektøren vurderte at administrasjonen ikke hadde tilstrekkelig tid til å utrede saken forsvarlig før kommunestyremøtet 21. oktober 2025.
- På dette grunnlaget besluttet ordfører at saken ikke skulle settes på saklisten til kommunestyret i oktober.
- Da saken ble foreslått på saklista i møtet den 21.10.25, ble det også opplyst at saken etter ordførers vurdering ikke var forsvarlig utredet.

Ordførers forståelse av roller og rettslig grunnlag

Ordfører viste til følgende rettslige utgangspunkt:

- Det er ordførers ansvar å fastsette saklisten, jf. kommuneloven § 11-3.

- Kommunedirektøren har ansvar for at saker som legges frem for politisk behandling er forsvarlig utredet, jf. kommuneloven § 13-1 tredje ledd.
- Det foreligger ingen uttrykkelig lovfestet frist for behandling av lovlighetsklager.
- Begrepet «uten ugrunnet opphold» må vurderes konkret, avhengig av sakens karakter. I denne saken var det viktig at anførslene i lovlighetsklagen ble vurdert.

Behandling av lovlighetsklagen

- Kommunestyret behandlet saken i møte 11. november 2025, cirka tre uker etter møtet 21. oktober.
- I dette møtet fattet kommunestyret et nytt og endret vedtak, basert på administrasjonens saksfremlegg.
- Lovlighetsklagen ble tatt til orientering, og vedtaket ble justert i lys av anførslene i klagen.
- Ordfører opplyste at administrasjonen hadde endret enkelte deler av vedtaket før ny behandling.

Sakslistespørsmål og votering

Ordfører redegjorde for at:

- Ordfører ikke hadde hjemmel til å endre sakslisten etter at den var sendt ut.
- En sak kan settes på sakslisten før utsendelse dersom minst 1/3 av kommunestyrets medlemmer fremmer krav om dette. Et slikt krav forelå ikke i denne saken.
- Kommuneloven § 11-3 femte ledd gir ordfører eller 1/3 av representantene adgang til å motsette seg realitetsbehandling av saker som ikke står på sakslisten.
- Derfor ble det ikke gjennomført votering over å ta saken opp i oktober-møtet.
- Ordfører opplyste at det ikke ble fremmet ønske om å ha saken som ren drøftingssak.
- Anmodningen i møtet gjaldt å få saken på sakslisten med sikte på vedtak.
- Etter hans vurdering kunne saken ikke drøftes eller vedtas uten at den var forsvarlig utredet og formelt satt på dagsorden.

Vurdering av praksis og transparens

- Ordfører opplyste at lovlighetskontroller er sjeldne i Alta kommune.
- Etter hans vurdering avviker ikke behandlingen av denne klagen fra etablerte praksiser i kommunen.
- Sakslisten for oktober-møtet ble sendt ut i ordinær tid, gjort offentlig tilgjengelig og formidlet til media.
- Det fremgikk av sakslisten at lovlighetsklagen ikke skulle behandles i dette møtet.
- Ordfører vurderte prosessen som tilstrekkelig transparent.

Dialog og forbedringspunkter

Ordfører pekte på ett mulig forbedringspunkt:

- At representanter som fremmer lovlighetsklage bør få tydeligere tilbakemelding om forventet videre behandling og tidsløp.

For øvrig mente ordfører at rutiner og rolleutøvelse fungerte i tråd med gjeldende regelverk..

Avsluttende bemerkninger

Ordfører opplyste at:

- Han i begrenset grad har vært involvert i saken utover dialog med kommunedirektøren.
- Han ikke opplever å ha utvist manglende dialog eller arroganse i sin rolle.
- Dersom 1/3 av kommunestyret hadde bedt om å få saken på saklisten før utsendelse, ville den blitt satt opp.

6.2.3 Sammendrag fra høringen av direktør for helse og omsorg

Innledning og rolleavklaring

Direktør for helse og omsorg redegjorde på vegne av administrasjonen og delvis på vegne av kommunedirektøren. Han presiserte at:

- lovlighetskontrollen ble behandlet som en egen sak
- kravene til saksbehandling ved lovlighetskontroll ble lagt til grunn,
- administrasjonen baserte seg på departementets veileder til kommuneloven § 27-1, samt ordinære saksbehandlingskrav.

Saksansvaret ble lagt til direktør for helse og omsorg, med kommuneadvokaten som juridisk rådgiver. Målet var å utarbeide et forsvarlig saksframlegg for kommunestyret.

Mottak og intern distribusjon av lovlighetsklagen

- Lovlighetsklagen ble mottatt fra Statsforvalteren fredag 26. september 2025-
- Saken kom inn via kommunens postmottak og ble lest og videresendt via kommunens saksbehandlingssystem Element 29. september 2025.
- Samme dag ble saken oversendt pr. e-post til:
 - direktør for helse og omsorg,
 - kommuneadvokaten
 - ordfører varaordfører og hovedutvalgsleder.

Vurdering av behandling i kommunestyret 21. oktober 2025

Administrasjonen vurderte om lovlighetsklagen kunne behandles i kommunestyremøtet 21. oktober 2025. Direktør for helse og omsorg opplyste at:

- Rådet fra kommuneadvokaten var at det måtte utarbeides et grundig saksframlegg som tok stilling til alle anførsler i klagen.

- Administrasjonen identifiserte et tidsrom på om lag 7 virkedager, noe som ble vurdert som utilstrekkelig for å oppfylle:
 - utredningsplikten etter forvaltningsloven § 17,
 - kravene i kommunelovens regler om lovlighetskontroll.
- Det ble derfor vurdert som ikke mulig å legge frem saken for kommunestyret i oktober-møtet med forsvarlig kvalitet.

Vurdering av «uten ugrunnet opphold» og foreløpig svar

- Administrasjonen redegjorde for at det ikke finnes konkrete frister i kommuneloven for behandling av lovlighetsklager.
- Begrepet «uten ugrunnet opphold» ble vurdert opp mot behovet for forsvarlig utredning.
- Det ble ikke vurdert eller reelt diskutert om det skulle gis foreløpig svar etter forvaltningsloven § 11 a.
- Begrunnelsen var at:
 - neste kommunestyremøte var planlagt allerede tre uker senere (11. november 2025),
 - klagen var sendt av et politisk parti og ikke en privat part i en enkeltvedtakssak,
- Administrasjonen erkjente i ettertid at vurdering av foreløpig svar kunne vært tydeligere, og at dette er et mulig forbedringspunkt.

Ressursbruk og forhold som påvirket saksbehandlingstiden

Følgende forhold ble opplyst å ha påvirket framdriften:

- Pågående og omfattende budsjettarbeid i oktober, med mange møter for ledere innen helse og omsorg.
- Omorganisering i helse- og omsorgstjenestene, ny organisering fra 1. oktober
- Nedlegging av plasser - Informasjons- og dialogmøter med pårørende knyttet til selve saken.
- Sykefravær og tjenestereiser for sentrale involverte.

Direktør for helse og omsorg omtalte ikke dette som forsinkelser, men som samtidige prioriterte oppgaver som ikke kunne utsettes.

Utredningsarbeidet i administrasjonen

Direktør for helse og omsorg redegjorde for omfattende utredningsarbeid etter at lovlighetsklagen var mottatt, som blant annet omfattet:

- gjennomgang av det opprinnelige saksframlegget som en annen saksbehandler hadde gjort
- vurdering av alle anførsler i lovlighetsklagen, herunder:
 - medvirkning,
 - bruk av dobbeltrom,
 - konsekvensvurderinger,
 - risiko- og ROS-analyser,

- tidsaspektet i saksbehandlingen.
- møter med involverte ledere og fagpersoner,
- juridiske vurderinger i det nye saksframlegget i samarbeid med kommuneadvokaten
- vurdering av hvilke dokumenter som skulle legges ved saken, også dokumenter som ikke var lagt ved første behandling

Som resultat av dette arbeidet ble det foreslått endringer i kommunestyrets opprinnelige vedtak, som ble innarbeidet i det nye saksframlegget.

Kontakt med Statsforvalteren under behandling av lovlighetsklagen

- Administrasjonen hadde ingen dialog med Statsforvalteren om saksbehandlingstid eller utredningsomfang etter oversendelsen.
- Statsforvalterens rolle ble forstått slik at kommunen først måtte behandle saken i kommunestyret før eventuell videre oversendelse, en eventuell kontakt om innhold i saken kunne ført til inhabilitet hos Statsforvalteren.

Rutiner, internkontroll og praksis

- Kommunen har rutiner for hvordan man behandler enkelt saker. Det finnes ingen egen lokal rutine for behandling av lovlighetskontroller i Alta kommune.
- Administrasjonen brukte:
 - departementets veileder,
 - kommunens ordinære saksbehandlingsrutiner,
 - forvaltningsloven, offentlighetsloven og interne kontrollsystemer (flere underskrifter jmf delegasjonsreglementet)
- Lovlighetskontroller er sjeldne i kommunen (få saker over flere år).
- Flere underskrifter – kommunens delegasjonsreglement
- Kommunedirektøren lager innstilling og ordfører setter saken på sakslista til kommunestyret.

Sakens karakter og endret vedtak

- Lovlighetsklagen førte til at administrasjonen foreslo saksendringer som ble innarbeidet i nytt vedtak. Administrasjonen har lært av lovlighetsklagen og for å i imøtekomme noen av anførselene i klagen ble det foreslått endringer i kommunedirektørens innstilling til vedtak.
- Dette ble gjort for å styrke hensynet til innbyggere og tjenestemottakere, og for å bedre vedtakets kvalitet.
- Administrasjonen betraktet det som hensiktsmessig å samle lovlighetsvurdering og justering av vedtak i én og samme sak

Avsluttende refleksjoner

Direktør for helse og omsorg understreket at:

- administrasjonen ønsker å lære av saken,

- lavt antall lovlighetsklager har gitt begrenset erfaring,
- fremtidige saker bør håndteres med tydeligere dialog og informasjon, kontrollutvalgets arbeid ses som et bidrag til forbedring, ikke kritikk

6.3 Hovedpunkter i høringene

Dette delkapittelet gir en faktabasert sammenstilling av opplysninger som fremkom i høringen i kontrollutvalget. Fremstillingen er deskriptiv og uten vurderinger, og skal gi et felles og etterprøvbart grunnlag for kontrollutvalgets videre drøfting og vurdering.

6.3.1 Tidspunkt og informasjonsflyt

Partene er samstemte om hoveddatoene i saken. Statsforvalteren oversendte kravet om lovlighetskontroll til kommunen 26. september 2025, og saken ble distribuert internt 29. september 2025. Ordfører mottok saken samme dag.

Uenigheten knytter seg til vurderingen av tidsrommet frem til kommunestyremøtet 21. oktober 2025. Kommunestyrerepresentanten mente saken burde vært behandlet i dette møtet, mens ordfører og administrasjon vurderte tilgjengelig tid til utredning som begrenset.

6.3.2 Forståelsen av kravet om «uten ugrunnet opphold»

Høringen viste ulike tolkninger av kravet om behandling uten ugrunnet opphold. Kommunestyrerepresentanten la til grunn at dette i praksis innebar behandling i første kommunestyremøte etter at saken var oversendt til kommunen. Han oppfattet verken at saken var særlig kompleks, eller at det ble gitt en konkret begrunnelse for at behandlingen ble utsatt.

Ordfører viste til at kommuneloven ikke inneholder konkrete tidsfrister for behandling av lovlighetskontroller, og at vurderingen må være konkret. Han mente at behandling i kommunestyremøtet 11. november 2025, om lag tre uker etter møtet i oktober, lå innenfor det som kunne anses som rimelig.

Direktør for helse og omsorg delte ordførerens vurdering, og opplyste at administrasjonen vurderte om lag syv virkedager til utredning før oktober-møtet som utilstrekkelig for å gjennomføre en full og forsvarlig lovlighetsvurdering. Samtidig erkjente administrasjonen i ettertid at foreløpig tilbakemelding til klagerne kunne vært vurdert.

6.3.3 Sakslistestyling, avstemning og møteleders rolle

Partene er enige om at det ikke forelå krav fra minst en tredjedel av kommunestyrets medlemmer om å få saken satt på sakslisten i forkant av møtet 21. oktober 2025. Det ble imidlertid fremmet forslag om å ta saken opp i møtet.

Uenigheten gjaldt hvordan dette burde vært håndtert i møtet. Kommunestyrerepresentanten mente kommunestyret burde fått ta stilling gjennom votering. Ordfører viste til kommuneloven § 11-3 og kommunens reglement, og la til grunn at det ikke var grunnlag for avstemning. Administrasjonen beskrev sakslistestyling som et politisk ansvar.

6.3.4 Behandling i november 2025 og endret vedtak

Alle parter var enige om at kommunestyret behandlet saken i november 2025, og at det da ble fattet et nytt og endret vedtak.

Kommunestyrerepresentanten tolket endringene som en indikasjon på svakheter ved de opprinnelige vedtakene. Direktør for helse og omsorg bekreftet at vedtaket ble endret, og opplyste at endringene var direkte knyttet til forhold som var reist i lovlighetsklagen. Endringene ble beskrevet som et ledd i kvalitetsheving og styrking av hensynet til brukere.

Ordfører opplyste at kommunestyret gjennom denne behandlingen håndterte lovlighetsklagen som en del av det nye vedtaket.

6.3.5 Dialog, informasjon og forbedringspunkter

Kommunestyrerepresentanten beskrev at han opplevde manglende dialog, begrunnelser og involvering i perioden før saken ble behandlet i november, og etterlyste større åpenhet i prosessen.

Ordfører vurderte prosessen som formelt transparent, men pekte samtidig på at informasjon til klagere om forventet fremdrift kunne vært bedre.

Direktør for helse og omsorg erkjente at forhåndsinformasjon og vurdering av foreløpig svar kunne vært tydeligere, og åpnet for at det kan være behov for egne rutiner for håndtering av lovlighetsklager.

6.3.6 Overordnet sammenstilling

Høringen viser hovedsakelig enighet om faktiske hendelser og tidslinje. Uenigheten knytter seg særlig til:

- tolkning av kravet om «uten ugrunnet opphold»
- tolkning av utredningskrav i forbindelse med kommunestyrets behandling av lovlighetskontrollen

- tolkning av møteleders myndighet i forbindelse med godkjenning av saksliste i møte i et folkevalgt organ
- forståelse av innholdet i begrepene behandling og realitetsvedtak
- forventninger til informasjon, dialog og foreløpig tilbakemelding

7 Sekretariatets oppsummering

7.1 Sekretariatets vurderinger

Sekretariatets vurdering er foretatt innenfor rammene av sekretariatets mandat etter kommuneloven § 23-7 andre ledd, hvor det fremgår at:

«Sekretariatet skal påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt.»

Sekretariatets vurderinger bygger på en gjennomgang av gjeldende regelverk, skriftlig dokumentasjon og de gjennomførte høringene, og skal danne grunnlag for sekretariatets anbefalinger til kontrollutvalget. Vurderingen omfatter ikke innholdet i kommunestyrets vedtak i sak PS 48/25, og heller ikke Statsforvalterens senere behandling av saken gjennom lovlighetskontroll.

7.1.1 Administrasjonens saksbehandling av kravet om lovlighetskontroll

Kravet om lovlighetskontroll av kommunestyrets vedtak i sak PS 48/25 ble mottatt i Alta kommune 26. september 2025. Kommunestyret behandlet kravet i møte 10. november 2025, det vil si 27 virkedager etter mottak. Kommuneloven § 27-1 fastsetter ingen konkret frist for kommunens interne behandling av krav om lovlighetskontroll før oversendelse til Statsforvalteren. Det følger imidlertid av departementets veileder til kommuneloven, samt av alminnelige prinsipper om god forvaltningsskikk, at vedtaksorganet skal ta stilling til kravet uten ugrunnet opphold, med forvaltningsloven § 11 a som utfyllende norm.

I henhold til kommuneloven har kommunedirektøren har et ansvar for saker som legges frem til behandling i kommunestyret er forsvarlig behandlet. Kommunaldirektøren har opplyst at kravet om lovlighetskontrollen inneholdt flere og sammensatte anførsler, og at kommunedirektøren vurderte det som nødvendig å gjennomføre en grundig gjennomgang og utredning før saken ble lagt frem for kommunestyret.

Sekretariatet vurderer at administrasjonens behov for utredning er et relevant hensyn i behandlingen av lovlighetskontroller. Samtidig forutsetter dette at tidsbruken vurderes opp mot det samlede

tidsforløpet, at utredningsbehovet er tilstrekkelig dokumentert, og at vurderingene knyttet til fremdrift og forventet behandling kommuniseres på en tydelig måte.

Etter sekretariatets vurdering fremstår det derfor ikke som åpenbart i strid med kravet om behandling uten ugrunnet opphold at saken ikke ble behandlet i kommunestyremøtet 21. oktober 2025, men først i møtet i november.

Selv om krav om lovlighetskontroll ikke er klage i forvaltningslovens forstand og reglene i forvaltningsloven kapittel VI derfor ikke kommer direkte til anvendelse, gir klagereglene en relevant norm for forsvarlig forvaltningspraksis. Sekretariatet registrerer at det i dette tilfellet ikke ble sendt foreløpig svar til avsenderne av kravet om lovlighetskontroll, og at vurderingen av plikten til å gi slikt svar etter forvaltningsloven § 11 a annet ledd ikke synes å ha vært foretatt eller dokumentert.

Etter sekretariatets vurdering tilsier dette at kommunen med fordel kunne ha vurdert og tydeliggjort behovet for foreløpig svar, herunder gitt informasjon om forventet videre saksbehandling og tidsløp. Manglende foreløpig svar vurderes derfor som et forbedringspunkt knyttet til kommunens saksbehandling og internkontroll.

Sekretariatet registrer at kommunestyrets vedtak i sak 95/25 (lovlighetskontrollen) ble sendt til Statsforvalteren 43 virkedager etter at vedtaket ble fattet. Det avviker fra de to andre lovlighetskontrollene som ble sendt 7 og 3 virkedager etter at vedtaket ble fattet i kommunestyret.

7.1.2 Kommunestyrets godkjenning av sakliste i møtet 21. oktober 2025

Under behandling av PS 73/25 Godkjenning av innkalling og sakliste til kommunestyremøtet 21.10.25 ble det fremmet forslag om å sette «*Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyres vedtak i sak 48/2025 – nedlegging av heldøgns omsorgsplasser*» på saklisten.

Kommunedirektøren orienterte om at saken er under utredning og vil bli lagt frem for neste møte i kommunestyret. Forslagsstilleren ba deretter om at kommunestyret tok stilling til/votere om saken likevel skulle settes på saklisten.

Ordfører viste til kommuneloven § 11-3 og uttalte at saken ikke var tilstrekkelig utredet. På denne bakgrunn besluttet ordfører at saken ikke ble satt på saklisten. Det ble ikke gjennomført votering i kommunestyret.

I høringene fremgår det er uenighet om saken gjelder hvorvidt ordfører hadde myndighet til på egen hånd å avgjøre om saken skulle tas inn på saklisten, eller om dette spørsmålet skulle vært avgjort av kommunestyret som organ. Videre fremkommer det i høringen at det har vært ulike og delvis uklare forståelser av skillet mellom drøfting, realitetsbehandling og realitetsvedtak. Særlig synes det å ha

vært uklarhet knyttet til hvilket innhold som er lagt til grunn for de enkelte begrepene, og hvilken rettslig betydning disse forståelsene kan ha hatt for håndteringen av saken.

Kommuneloven § 11-3 femte ledd gir adgang til å behandle og fatte vedtak i saker som ikke står på sakslisten, med mindre møtelederen eller minst én tredel av de møtende medlemmene motsetter seg dette. I lovforarbeidene er det lagt til grunn at bestemmelsen gir møteleder adgang til å avskjære realitetsvedtak, men regulerer ikke adgangen til å drøfte saken eller til å treffe beslutninger om den videre saksbehandlingen.

I veilederen for saksbehandling i folkevalgte organer og fylkeskommuner, utgitt i september 2023, presiseres det at møtelederen eller én tredel av medlemmene ikke kan forhindre at en sak drøftes, eller at det tas avgjørelser om sakens videre behandling, herunder spørsmål om saken skal settes på sakslisten. Deres rett er begrenset til å avskjære vedtak om sakens innhold.

I kommuneloven og lovforarbeidene legges det til grunn at i saker som gjelder avgjørelsen av om en ny sak skal tas inn på sakslisten, har organet myndighet til å treffe beslutning ved alminnelig flertall. I saker som gjelder realitetsvedtak i en sak som ikke står på sakslisten, har møtelederen eller minst én tredel av de møtende medlemmene rett til å motsette seg at slikt vedtak treffes.

I den aktuelle saken fremkom det i høringen at ordfører la til grunn at formålet med å foreslå saken tatt inn på sakslisten var å treffe et realitetsvedtak, og at han på denne bakgrunn mente å ha myndighet til å motsette seg dette. Forslagsstiller har på sin side presisert at det ikke ble fremmet forslag om realitetsvedtak i spørsmålet om lovlighetskontroll, men at det ble anmodet om at kommunestyret tok stilling til om saken skulle føres opp på sakslisten.

Ved at ordfører alene besluttet at saken ikke skulle settes på sakslisten, uten at spørsmålet ble lagt frem for kommunestyret til avgjørelse og uten votering, kan det fremstå som om kommunestyrets beslutningsmyndighet ble tilsidesatt.

7.2 Sekretariatets anbefalinger

Sekretariatets gjennomgang av Alta kommunes håndtering av kravet om lovlighetskontroll i sak PS 48/25 avdekker enkelte forbedringspunkter knyttet til saksbehandling og rolleforståelse.

Når det gjelder administrasjonens behandling av kravet om lovlighetskontroll, ble saken behandlet i kommunestyret 27 virkedager etter mottak. Selv om kommuneloven ikke fastsetter konkrete frister for kommunens interne behandling, tilsier alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper at saken skal behandles uten ugrunnet opphold. Sett i lys av kommunedirektørens vurdering av behovet for utredning, fremstår det ikke som åpenbart i strid med disse prinsippene at saken først ble behandlet i november. Det er imidlertid et forbedringspunkt at det ikke ble sendt foreløpig svar til avsenderne av

kravet, og at vurderingen av informasjonsplikten etter forvaltningsloven § 11 a ikke synes å ha vært vurdert eller dokumentert.

Når det gjelder kommunestyrets behandling av spørsmålet om å ta saken om lovlighetskontroll inn på sakslisten i møtet 21. oktober 2025, viser gjennomgangen at beslutningen om ikke å føre saken opp på sakslisten ble truffet av ordfører alene, uten at spørsmålet ble lagt frem for kommunestyret til avgjørelse og uten votering. Høringene viser at det har vært uenighet om ordførers myndighet i denne situasjonen, samt ulike og delvis uklare forståelser av skillet mellom sak som innebærer (kun) drøfting og sak som innebærer realitetsvedtak.

Gjeldende rett, slik den fremgår av kommuneloven § 11-3, lovforarbeidene og departementets veileder for saksbehandling i folkevalgte organer, legger til grunn at møteleder kan motsette seg realitetsvedtak i saker som ikke står på sakslisten, men ikke kan forhindre at saken drøftes eller at det treffes avgjørelser om videre saksbehandling, herunder om saken skal tas inn på sakslisten. På denne bakgrunn fremstår det som uklart om kommunestyrets beslutningsmyndighet i spørsmålet om fastsettelse av saksliste i dette tilfellet ble fullt ut ivaretatt.

Samlet sett viser funnene behov for tydeligere rolle- og begrepsforståelse knyttet til saksbehandling i folkevalgte organer, samt forbedret praksis for informasjon og dokumentasjon i behandlingen av krav om lovlighetskontroll.

På bakgrunn av sekretariatets faktakartlegging og vurdering anbefales kontrollutvalget å merke seg følgende forhold og vurdere videre oppfølging:

1. Tydeliggjøring av rutiner for lovlighetskontroll

Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret gjennomgår og eventuelt presiserer interne rutiner for håndtering av krav om lovlighetskontroll, herunder vurdering av fremdrift, dokumentasjon av utredningsbehov og tydelig kommunikasjon med avsendere om forventet saksbehandling og tidsløp.

2. Praksis for foreløpig svar og informasjonsplikt

Kontrollutvalget anbefaler kommunestyret å sikre at vurdering av plikten til å gi foreløpig svar etter forvaltningsloven § 11 a dokumenteres også i saker der loven ikke kommer direkte til anvendelse, men hvor bestemmelsen gir uttrykk for god forvaltningsskikk. Dette bør inngå som en del av kommunens internkontroll.

3. Fastsettelse av saksliste og bruk av votering i folkevalgte organers møter

Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret arbeider for en tydeligere felles forståelse av skillet mellom drøfting og realitetsvedtak i folkevalgte organer, herunder hvilke beslutninger som tilligger kommunestyret som organ, og hvilke handlingsrom møteleder har etter kommuneloven § 11-3. Videre anbefaler kontrollutvalget at kommunestyret vurderer behovet for å tydeliggjøre praksis knyttet til fastsettelse av saksliste, herunder at prosessuelle

spørsmål om opptak av nye saker som hovedregel forelegges det folkevalgte organet til avgjørelse gjennom votering, i den grad dette er i samsvar med gjeldende regelverk.

4. Kompetansehevende tiltak

Kontrollutvalget anbefaler kommunestyret å vurdere gjennomføring av opplæring eller felles gjennomgang av regelverket for saksbehandling i folkevalgte organer, basert på kommuneloven, lovforarbeidene og departementets veileder, for å redusere risikoen for tilsvarende uklarheter i fremtiden.

8 Kilder

Lover, forskrifter, lovforarbeid og veiledere

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)(LOV-2018-06-22-83) [Lov om kommuner og fylkeskommuner \(kommuneloven\) - Lovdata](#)

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker(forvaltningsloven) (LOV-2025-04-25-12) [Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker \(forvaltningsloven\) - Lovdata](#)

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon (FOR-2019-06-17-904) [Forskrift om kontrollutvalg og revisjon - Lovdata](#)

Kommunal og distriktsdepartementet(2023): *Veileder til saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner*. Kommunal og distriktsdepartementet. Hentet fra [Veileder om saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner - regjeringen.no](#)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021): *Veileder til kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften Kommunal- og moderniseringsdepartementets merknader til forskrift 17. juni 2019 nr. 904 om kontrollutvalg og revisjon*. Hentet fra [Veileder-til-forskrift-om-kontrollutvalg-og-revisjon.pdf](#)

Kommunal og regionaldepartementet (2013): *Veileder til Lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59*. Hentet fra [Lovlighetskontroll etter kommunelovens § 59 - regjeringen.no](#)

Prop. 46 L (2017–2018): *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)*. Kommunal- og distriktsdepartementet. [Prop. 46 L \(2017–2018\) - regjeringen.no](#)

Ot.prp. nr. 42 (1991-1992): *Om lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)*. Kommunal og distriktsdepartementet. Hentet fra [Ot.prp. nr. 42 - regjeringen.no](#)

Dokumenter fra Alta kommune

Alta kommune (2024): *Arbeidsreglement for politiske råd og utvalg Alta kommune 2023 – 2027*. Vedtatt av kommunestyret 30.4.2024) [Reglementer og delegasjoner - ALTA KOMMUNE](#)

Møteprotokoll fra møter i kommunestyret i Alta kommune

- 23. september 2025
- 21. oktober 2025
- 11. november 2025

- 14. oktober 2024
- 16. desember 2024
- 20. september 2022
- 15. november 2022

Saksframlegg og saksprotokoller til kommunestyret i Alta

- PS 48 /2025
- PS 73/2025
- PS 25/2025
- P S68 /2024
- PS 104/2024
- PS 63/2022
- PS 81/2022

Utgående og inngående brev

Statsforvalteren i Troms og Finnmark (6. februar 2026). *Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunes vedtak i sak 48/25- nedlegging av heldøgns omsorgsplasser og bruk av dobbeltrom* (Inngående brev). Alta kommune

Alta kommune (13. januar 2026). *Oversending av lovlighetsklage av kommunestyrets sak 48/2025 og kommunestyrets behandling av lovlighetsklagen sak 95/2025- Nedlegging av heldøgns omsorgsplasser.* (Utgående brev) Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Statsforvalteren i Troms og Finnmark (26. september 2025). *Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyres vedtak i sak 48/2025 – nedlegging av heldøgns omsorgsplasser* (oversendelsesbrev). Alta kommune

Jørstad, Claus m flere (24.september 2025). *Lovlighetsklage kommunestyrevedtak PS 48/ 2025* (brev). Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark (13. mars 2024) *Svar fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark- Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyrets vedtak i sak PS 68/2024 – sanering og riving av Alta rådhus* (Inngående brev). Alta kommune

Alta kommune (3. januar 2024) *Lovlighetskontroll – Alta kommune sak PS 68/ 2024: K073 – Sanering og riving av rådhus* (Utgående brev). Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Britt Søvik m/ flere (4. november 2024). *Krav om lovlighetskontroll – riving av rådhus.*(Inngående e-post) Alta kommune

Statsforvalteren i Troms og Finnmark (3.juli 2022) *Statsforvalterens avgjørelse – Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyrets vedtak i sak 63/2022- detaljregulering for Kongleveien 28-30* (Inngående brev). Alta kommune

Alta kommune (21.november 2022) *Oversendelse av sak - Lovlighetskontroll- vedtak av detaljregulering for Kongleveien 28-30* (Utgående brev). Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Tommy Hæggernes m/ flere (7.oktober 2022). *Lovlighetsklage av kommunestyrets vedtak i sal 63/22-sluttbehandling- detaljregulering Kongleveien 28-30.*(Inngående brev) Alta kommune

Faglitteratur

Overå og Bernt (2019): *Kommuneloven 2018, Lov 22.juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner med kommentarer*. KF, Oslo

Bergmo, Bråthen, Lie (2023): *Kontroll og revisjon i kommunalsektor*. NKRF- kontroll og revisjon i kommunene. 4. Utgave

Forum for kontroll og Tilsyn (2014): *Høring i kontrollutvalget? Veileder for høringer*. FKT

Forum for kontroll og tilsyn (2022): *Veileder håndtering av henvendelser til kontrollutvalget*. FKT

9 Vedlegg

Vedlegg 1: *Saksprotokoll fra kommunestyrets behandling av sak PS 48/2025*

Vedlegg 2: *Lovlighetsklage- kommunestyrets vedtak om nedleggelse av heldøgns omsorgsplasser og bruk av dobbelt rom, datert 24. 09.25, sendt fra kommunestyrerepresentanter til Statsforvalteren i Troms og Finnmark*

Vedlegg 3: *Oversendelsesbrev fra Statsforvalteren – 26.09.2025 til Alta kommune*

Vedlegg 4: *Saksfremlegg Lovlighetsklage – Kommunestyrets vedtak i sak 48/2025: Nedlegging av heldøgns Omsorgsplasser*

Vedlegg 5: *Saksprotokoll fra kommunestyrets behandling av sak 95/2025*

Vedlegg 6: *Oversending av lovlighetsklage av kommunestyrets sak 48/2025 og kommunestyrets behandling av lovlighetsklagen sak 95/2025 -Nedlegging av heldøgns omsorgsplasser, datert 13.1.2026, fra Alta kommune til Statsforvalteren i Troms og Finnmark*

Vedlegg 7: *Svar fra Statsforvalter datert 6.2.2026*

Vedlegg 8: *Kontrollspørsmål til kommunerepresentant7*

Vedlegg 9: *Kontrollspørsmål til ordfører*

Vedlegg 10: *Kontrollspørsmål til kommunedirektør*

NB ! Vedleggene publiseres som et eget dokument.